

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ. 2550-2554) ได้มุ่งเน้นให้มียุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ในด้านการพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยสู่สังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ พัฒนาค้นให้มีคุณธรรมนำความรู้ให้เกิดภูมิคุ้มกัน ตลอดจนนโยบายและยุทธศาสตร์การวิจัยแห่งชาติ (พ.ศ. 2551-2553) ได้มียุทธศาสตร์เพื่อสร้างศักยภาพและความสามารถในการพัฒนาทางสังคม โดยกำหนดให้มีกลยุทธ์ในการปฏิรูปการศึกษา กระบวนการเรียนการสอนทั้งในระบบและนอกระบบ ตลอดจนการพัฒนาระบบสนับสนุนการเรียนรู้ตลอดชีวิต ที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตในแต่ละท้องถิ่น โดยส่งเสริมให้ประชาชนใช้แนวทางในการดำเนินชีวิตตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ฉะนั้นในทุกภาคส่วนทั้งในภาครัฐและเอกชน จึงได้มีการขับเคลื่อนการประยุกต์ใช้ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงให้เกิดขึ้นอย่างเป็นระบบ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2550)

อนึ่ง กระทรวงศึกษาธิการได้มีนโยบายในการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง โดยกำหนดให้ครูผู้สอนในโรงเรียนทุกระดับชั้น นำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการเรียนการสอนในทุกสาระการเรียนรู้ เพื่อเป็นการปลูกฝังให้เยาวชนไทยรู้จักการดำเนินชีวิตแบบพอเพียง ซึ่งเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพทรัพยากรมนุษย์ของประเทศอย่างยั่งยืน และนำไปสู่การเป็นชุมชนที่เข้มแข็ง ซึ่งสอดคล้องตามยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ ของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ที่มุ่งเน้นให้มีการพัฒนาคุณภาพคนและสังคมไทยเป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาและการเรียนรู้ พัฒนาค้นให้มีคุณธรรมและจริยธรรม

สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ได้จัดการเรียนการสอนเพื่อผลิตบัณฑิตไปเป็นครูคอมพิวเตอร์ สาระการงานอาชีพและเทคโนโลยี ในสถานศึกษา โดยนักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา ชั้นปีที่ 4 จะได้รับการพัฒนาให้เป็นครูที่มีความสามารถในการถ่ายทอดองค์ความรู้ทั้งในเชิงศาสตร์และศิลป์อย่างเข้มข้น ดังนั้นหลักสูตรการเรียนการสอน ชั้นปีที่ 4 ในกลุ่มวิชาชีพปฏิบัติการวิชาชีพครู จึงประกอบไปด้วยรายวิชาการศึกษาสังเกตและการมีส่วนร่วมในสถานศึกษา การทดลองสอน 1 และ 2 และวิธีสอนคอมพิวเตอร์ศึกษา 1 และ 2 จากนั้นในชั้นปีที่ 5 นักศึกษาจะออกไปฝึกปฏิบัติการวิชาชีพ

ครูในโรงเรียนเป็นระยะเวลา 1 ปี ฉะนั้น ผู้วิจัยซึ่งเป็นผู้สอนในรายวิชาดังกล่าวข้างต้น จึงต้องเตรียมความพร้อมให้กับนักศึกษา ก่อนออกฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครูในชั้นปีที่ 5 ให้สามารถถ่ายทอดองค์ความรู้สู่ผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตลอดจนต้องคำนึงถึงทิศทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้เรียนตามนโยบายของชาติควบคู่ไปด้วย ทั้งนี้การฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครูในโรงเรียนของนักศึกษาชั้นปีที่ 5 อาจารย์ผู้สอนร่วมกับอาจารย์พี่เลี้ยงในสถานศึกษาจะทำการนิเทศนักศึกษา ร่วมกัน ตลอดจนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในด้านวิชาการและการพัฒนาคุณลักษณะของนักศึกษาฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครูซึ่งกันและกันด้วย

ตามที่ได้กล่าวมาข้างต้น เมื่อผู้วิจัยได้ไปนิเทศนักศึกษาฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครูในโรงเรียนแล้วพบปัญหาในการเรียนการสอนส่วนหนึ่งคือ การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการการเรียนการสอนในสาระการเรียนรู้คอมพิวเตอร์นั้นยังไม่สามารถเกิดขึ้นได้อย่างชัดเจน เนื่องจากมีปัจจัยบางประการ อาทิเช่น ในด้านของความเข้าใจไม่ว่าจะเป็นบุคคลทั่วไปหรือผู้สอนในสถานศึกษามักมีความเข้าใจว่า ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสามารถบูรณาการได้กับบางเรื่องเท่านั้น เช่น เกษตรหรือบัญชี และในด้านการเรียนการสอนโดยเฉพาะอย่างยิ่งในรายวิชาคอมพิวเตอร์ ผู้สอนยังไม่สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่รายวิชาต่างๆ ในสาระการเรียนรู้คอมพิวเตอร์ได้ ทั้งนี้ อาจมีสาเหตุมาจากที่ผู้สอนยังไม่เข้าใจในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงอย่างถ่องแท้ และขาดจินตนาการในการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงและเนื้อหาวิชาต่างๆ ของสาระการเรียนรู้ด้านคอมพิวเตอร์ ดังนั้น การบูรณาการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่กระบวนการเรียนการสอนในสถานศึกษา ตามนโยบายการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษา จึงอาจกล่าวได้ว่ายังไม่สามารถเกิดขึ้นได้ในทุกสาระการเรียนรู้

ดังนั้น จากปัญหาการเรียนการสอนดังกล่าว ผู้วิจัยจึงได้ตระหนักถึงความสำคัญของปัญหาในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาบูรณาการการเรียนการสอนในสาระการเรียนรู้ด้านคอมพิวเตอร์หรือในรายวิชาต่างๆ ด้านไอซีที (Information and Communication Technology : ICT) จึงมีแนวคิดว่า ในส่วนหนึ่งของรายวิชาวิธีสอนคอมพิวเตอร์ศึกษา 2 จำเป็นต้องพัฒนาวิธีสอน “การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการในสาระการเรียนรู้ด้านไอซีที” เพื่อให้สอดคล้องกับนโยบายการขับเคลื่อนปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่สถานศึกษาของประเทศ และช่วยแก้ปัญหาในการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครูให้กับนักศึกษา ที่ยังไม่สามารถบูรณาการหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงสู่กระบวนการเรียนการสอนด้านคอมพิวเตอร์ในชั้นเรียนได้

โดยในรายวิชาวิธีสอนคอมพิวเตอร์ศึกษา 2 นักศึกษาจะได้ศึกษาและเรียนรู้เพื่อให้เกิดความรู้และความเข้าใจอย่างถ่องแท้เกี่ยวกับหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง คือ หลักของความพอประมาณในการซื้อสินค้าด้านไอซีที หลักของการมีเหตุมีผลในการใช้อินเทอร์เน็ตให้เกิดประโยชน์ในการศึกษาเล่าเรียน หลักของการสร้างภูมิคุ้มกันให้กับตนเองในการกลั่นกรองข่าวสารที่ได้รับจากอินเทอร์เน็ต และหลักของการเป็นผู้ที่มีความรู้คู่คุณธรรม จริยธรรม ในการใช้คอมพิวเตอร์ให้ถูกต้องตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการกระทำผิดเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์ พ.ศ. 2550

ฉะนั้น โครงการวิจัยในชั้นเรียน เรื่อง การพัฒนาวิธีสอน “การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการในสาระการเรียนรู้ด้านไอซีที” ในครั้งนี้ ผู้วิจัยจึงต้องการที่จะพัฒนาวิธีการสอนในการนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการในสาระการเรียนรู้ด้านไอซีที เพื่อให้ นักศึกษาที่ฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครูในสถานศึกษา สามารถปฏิบัติหน้าที่เป็นผู้สอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะนำไปสู่การเรียนรู้ของนักเรียนในชั้นเรียนอย่างมีคุณภาพต่อไป

โจทย์และคำถามวิจัย

โจทย์วิจัย

ผลการเรียนรู้ วิธีสอน “การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการในสาระการเรียนรู้ด้านไอซีที” ของนักศึกษาจะเป็นอย่างไร

คำถามวิจัย

ผลการพัฒนาวิธีสอน “การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการในสาระการเรียนรู้ด้านไอซีที” จะมีองค์ประกอบอะไรบ้าง และมีขั้นตอนการสอนอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เป้าหมายการวิจัย

เพื่อศึกษาผลการเรียนรู้ วิธีสอน “การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการในสาระการเรียนรู้ด้านไอซีที” ของนักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา ชั้นปีที่ 4 คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนาวิธีสอน “การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการในสาระการเรียนรู้ด้านไอซีที” ในรายวิชา CI 4632 วิธีสอนคอมพิวเตอร์ศึกษา 2

ขอบเขตของการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดอนเมือง จำนวน 73 คน ใช้เวลาในการวิจัย 1 ภาคเรียน คือ ภาคเรียนที่ 2/2553

ตัวแปร ได้แก่

1) ตัวแปรต้น คือ วิธีสอน “การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการในสาระการเรียนรู้ด้านไอซีที”

2) ตัวแปรตาม คือ

(1) ผลการเรียนรู้วิธีสอน “การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการในสาระการเรียนรู้ด้านไอซีที” ของนักศึกษา

(2) ผลการพัฒนาวิธีสอน “การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการในสาระการเรียนรู้ด้านไอซีที”

ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1. นักศึกษาเกิดความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง
2. นักศึกษาได้เรียนรู้วิธีสอน “การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการในสาระการเรียนรู้ด้านไอซีที”
3. นักศึกษาสามารถนำวิธีสอน “การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการในสาระการเรียนรู้ด้านไอซีที” ไปใช้ในการเรียนการสอนให้กับนักเรียนในโรงเรียน ในระหว่างการฝึกปฏิบัติการวิชาชีพครู ในชั้นปีที่ 5 ได้ หรือเมื่อสำเร็จการศึกษาแล้วไปทำหน้าที่ครูผู้สอนต่อไปในอนาคต

เป้าหมายการวิจัยและตัวชี้วัด

เป้าหมายการวิจัย	ตัวชี้วัด
1. ได้ผลการเรียนรู้ วิธีสอน “การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการในสาระการเรียนรู้ด้านไอซีที” ของนักศึกษา	1. ผลการประเมินความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติที่ดีในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง 2. ผลการประเมินการเรียนรู้ วิธีสอน “การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการในสาระการเรียนรู้ด้านไอซีที” ของนักศึกษา 3. ผลจากแบบสอบถามความคิดเห็น วิธีสอน “การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการในสาระการเรียนรู้ด้านไอซีที” ของนักศึกษา
2. ได้ผลการพัฒนาวิธีสอน “การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการในสาระการเรียนรู้ด้านไอซีที”	1. องค์ประกอบของวิธีสอน “การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการในสาระการเรียนรู้ด้านไอซีที” 2. ขั้นตอนของวิธีสอน “การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการในสาระการเรียนรู้ด้านไอซีที”

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ

วิธีสอน “การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการในสาระการเรียนรู้ด้านไอซีที” หมายถึง การสอนนักศึกษาสาขาวิชาคอมพิวเตอร์ ให้มีความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดี และมีแนวทางในการที่จะนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการเพื่อการเรียนการสอนในสาระการเรียนรู้ด้านไอซีที 4 ด้าน ดังนี้

1. การซื้อสินค้าไอซีทีแบบพอประมาณ
2. การใช้อินเทอร์เน็ตให้เกิดประโยชน์อย่างมีเหตุผล
3. การกลั่นกรองข่าวสารเพื่อสร้างภูมิคุ้มกันตนเอง
4. การใช้ความรู้ด้านไอซีทีตาม พรบ. คอมพิวเตอร์ อย่างมีคุณธรรม จริยธรรม

ผลการเรียนรู้ หมายถึง คะแนนของนักศึกษาที่ได้จากการประเมินผลหลังเรียน การพัฒนาวิธีสอน “การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการในสาระการเรียนรู้ไอซีที” ซึ่งเครื่องมือเป็นแบบประเมินที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองระหว่างการพัฒนาวิธีสอน ประกอบด้วย

1. คะแนนจากผลการประเมินความรู้ ความเข้าใจ และเจตคติในหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง ในภาคทฤษฎี
2. คะแนนจากผลการประเมินผลการเรียนรู้ วิธีสอน “การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการในสาระการเรียนรู้ไอซีที” ในภาคทฤษฎีและปฏิบัติการทดลองสอนในชั้นเรียน
3. ผลจากแบบสอบถามความคิดเห็น วิธีสอน “การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการในสาระการเรียนรู้ไอซีที”

ผลการพัฒนาวิธีสอน หมายถึง องค์ประกอบและขั้นตอนของวิธีสอน “การนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงไปบูรณาการในสาระการเรียนรู้ไอซีที” ประกอบด้วย

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการสอนเอง เป็นส่วนหนึ่งของรายวิชา ในรายวิชา CI 4632 วิธีสอนคอมพิวเตอร์ศึกษา 2
2. การวิจัยในครั้งนี้ ใช้การประเมินผลการเรียนรู้เชิงคุณภาพ แบบประเมินผลจึงเป็นแบบอัตนัย และการปฏิบัติการทดลองสอน